

Výbor pro národnostní menšiny ZÚK

Zpráva o činnosti Výboru pro národnostní menšiny zastupitelstva Ústeckého kraje za rok 2024 (leden-září)

Zpracovala: JUDr. Karolína Žáková, Ph.D., předsedkyně

1. Členové Výboru a hosté

V roce 2024 nedošlo k žádné změně ve složení Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva Ústeckého kraje (dále jen „Výbor“), působil tak v následujícím složení:

- JUDr. Karolína Žáková, Ph.D. (předsedkyně, Spojenci pro kraj)
- PhDr. Václav Hofmann (místopředseda, ODS/KDU-ČSL)
- Mgr. Bc. Patricie Prokešová DiS. (ANO 2011)
- Mgr. Renata Zrníková (Starostové a nezávislí)
- Karel Karika (Česká pirátská strana, romská menšina)
- Ing. Věra Nechybová (LEPŠÍ SEVER)
- Mgr. Ondřej Tancoš (Svoboda a přímá demokracie)
- Jana Chudobová (Komunistická strana Čech a Moravy)
- Ivo Přichystal (slovenská menšina)
- Phan Dang Anh (vietnamská menšina)
- Martin Günther (německá menšina)
- Rostislava Hubčuková (ukrajinská menšina)
- Anatoly Orlov (ruská menšina)
- Marie Vovesná (maďarská menšina)
- Jančo Zg. Janev (bulharská menšina)
- Michael Lichtenstein (židovská menšina)
- Jan Kubíček (Poradna pro integraci, z.ú. / Centrum na podporu integrace cizinců v ÚK)

I v roce 2024 tedy byly ve Výboru reprezentovány jak všechny politické strany a hnutí zastoupené v Zastupitelstvu Ústeckého kraje, tak všechny národnostní menšiny, které jsou na území Ústeckého kraje dle výsledků Sčítání lidu z roku 2021 výrazněji zastoupeny a vyvíjejí zde organizovanou činnost zaměřenou na udržení a prezentaci své kultury. Členem Výboru byl též pan Jan Kubíček, ředitel ústecké pobočky Poradny pro integraci, z.ú., hlavní organizace věnující se na území Ústeckého kraje integraci cizinců, tedy tématem, kterým se Výbor též zabývá.

Stálými hosty Výboru byli v roce 2024 Bc. Renata Adamová, předsedkyně Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva statutárního města Chomutova, pan Alois malý, předseda Komise sociální a národnostních menšin Rady statutárního města Mostu, paní Kateřina Filipcová, předsedkyně Komise pro národnostní menšiny Rady města Trmice, Ing. Karel Giampaoli, vedoucí oddělení sociální práce Krajského úřadu Ústeckého kraje, Bc. Hedvika

Navarová, DiS., krajská koordinátorka pro romské záležitosti, a Mgr. Lenka Vonka Černá, ředitelka Dobrovolnického centra, z.s.,

Na jednáních Výboru byli dále pravidelně přítomni hosté dle projednávaných bodů a charakteru jednání (společné jednání orgánů kraje a obcí zabývajících se na území Ústeckého kraje záležitostmi národnostních menšin), jmenovitě jsou uvedeni v zápisech z jednotlivých jednání.

V roce 2024 Výbor též získal novou tajemnici, když paní Olgu Korndörferovou nahradila nejdříve paní Sabina Šváchová, DiS. a tu následně paní Kristýna Koukalová.

2. Činnost Výboru

V roce 2024 se Výbor sešel celkem šestkrát v souladu s Plánem práce schváleným Zastupitelstvem Ústeckého kraje na jeho zasedání dne 11. 12. 2023 (usnesení č. 097/25Z/2023).

Jednání Výboru probíhala buď v Ústí nad Labem, zpravidla v budově A KÚÚK, a to hybridní formou (část členů Výboru a hostů byla přítomna prezenčně a část distančně; účelem této formy jednání bylo umožnit co nejširší účast na jednání bez nutnosti osobní přítomnosti v Ústí nad Labem), nebo v jiných místech Ústeckého kraje. Výjezdní zasedání se uskutečnila dvě:

- **16. 4. 2024 v Chomutově:** Společné mezikrajské jednání orgánů zabývajících se na území Ústeckého a Karlovarského kraje záležitostmi národnostních menšin
Jednání se účastnili členové Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva Ústeckého kraje, Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva Karlovarského kraje, Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva statutárního města Chomutova, Komise sociální a národnostních menšin Rady statutárního města Mostu a Komise pro národnostní menšiny Rady města Trmic; konalo se v zastupitelském sále radnice města Chomutova. Účastníci jednání jednomyslně přijali společné usnesení doporučující rozvíjet spolupráci v záležitostech týkajících se národnostních menšin na úrovni Ústeckého a Karlovarského kraje, mimo jiné i se zaměřením na odstraňování předsudečné nenávisti a podporu harmonických vztahů mezi příslušníky různých národů a etnik žijícími na území obou krajů.

Po oficiálním jednání následoval kulturní program v kanceláři senátora Přemka Rabase, v jehož rámci předvedli svá hudební a taneční vystoupení zástupci rusínské, ukrajinské a vietnamské menšiny.

- **21. 5. 2024 v Trmicích:** Výjezdní zasedání na pozvání Komise pro národnostní menšiny Rady města Trmic
Jednání Výboru probíhalo v zasedacím sále Zastupitelstva města Trmic, po jeho skončení členové Výboru navštívili nízkoprahová zařízení spolku Romano jasnica, kde pro ně byl připraven kulturní program, a ZŠ Trmice, jejíž činnost a prostory jim představila ředitelka školy, Mgr. Marie Gottfriedová.

Témata, kterými se Výbor zabýval v roce 2024:

a) Monitoring situace osob ukrajinské státní příslušnosti přicházejících na území Ústeckého kraje v souvislosti s válkou na Ukrajině

Situaci osob ukrajinské státní příslušnosti přicházejících na území Ústeckého kraje se Výbor začal zabývat po napadení Ukrajiny vojsky Ruské federace s podporou Běloruské republiky dne 24. 2. 2022. Vzhledem k tomu, že válka na Ukrajině stále trvá, věnoval se Výbor této problematice i v roce 2024. Aktuální informace přinášeli především pan Kubíček, ředitel ústecké pobočky Poradny pro integraci, z.ú. a paní Hubčuková, zástupkyně ukrajinské národnostní menšiny ve Výboru. Předsedkyně Výboru též členům Výboru a stálým hostům tlumočila informace týkající se osob s udělenou dočasnou ochranou, které jsou jí pravidelně zasílány odborem sociálních věcí KÚÚK.

b) Dotační program „Podpora aktivit a prezentace národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje“

Pro rok 2024 byl Zastupitelstvem Ústeckého kraje z iniciativy Výboru potřetí vyhlášen dotační program „Podpora aktivit a prezentace národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje 2024“ s celkovou vyčleněnou částkou 1 mil. Kč (usnesení č. 031/24Z/2023 ze dne 30. 10. 2023). Ústecký kraj tímto dotačním programem vyšel vstříc doporučení vlády ČR adresovanému hejtmanům, primátorům statutárních měst a starostům obcí zajistit systémové poskytování účelových dotací z veřejných financí na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity (srov. usnesení vlády ČR č. 793 ze dne 13. září 2021, č. 551 ze dne 22. června 2022 a č. 995 ze dne 20. prosince 2023). Dotační program je zaměřen na podporu činností zaměřených na udržení, rozvoj a prezentaci svébytnosti, jazyka, kultury a tradic příslušníků národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje a od roku 2023 je jeho prostřednictvím financována i prezentace národnostních menšin na festivalu Barevný region.

Rozpočtovým opatřením rady Ústeckého kraje ze dne 24. 1. 2024 byly pro využití v roce 2024 převedeny prostředky ve výši 44 500 Kč ze zůstatku dotačního programu z roku 2023, celkem tedy bylo pro rok 2024 v dotačním programu k dispozici 1 044 500 Kč.

Celkem podalo v dotačním programu žádost 13 organizací, a to na 17 projektů, z nichž 7 žádostí se týkalo prezentace některé z národnostních menšin na festivalu Barevný region (každá z těchto 7 žádostí se týkala jiné národnostní menšiny). Celková uznatelná výše požadované dotace činila 1 044 300 Kč.

Formální hodnocení žádostí provedl odbor sociálních věcí Krajského úřadu Ústeckého kraje, věcné hodnocení žádostí provedl Výbor na svém zasedání dne 23. 1. 2024 na základě kritérií uvedených ve vyhlášeném dotačním programu. Všechny žádosti získaly v souhrnném hodnocení provedeném Výborem větší než stanovený minimální počet bodů a byly doporučeny k podpoře.

c) Barevný region

Barevný region je tradiční akcí Výboru pořádanou od roku 2015 (v roce 2020 se akce nekonala z důvodů opatření proti epidemii covid-19). V roce 2021 Výbor rozhodl o konání akce v rámci multikulturního festivalu Barevná planeta pořádaného Poradnou pro integraci, z.ú. Vzhledem ke kladnému hodnocení spojení obou festivalů jak ze strany návštěvníků, tak zástupců národnostních menšin byla forma spojení obou festivalů zvolena i pro následující roky. V roce 2024 se festival „Barevný region na Barevné planetě“ bude konat pod záštitou hejtmana Ústeckého kraje, Ing. Jana Schillera, v sobotu 7. 9. 2024, po roční pauze opět v Městských sadech v Ústí nad Labem.

Pozn.: Vzhledem k tomu, že se festival Barevný region v roce 2024 koná až po zpracování Zprávy o činnosti Výboru pro národnostní menšiny Zastupitelstva Ústeckého kraje, není její přílohou pravidelná samostatná zpráva z festivalu. Tato zpráva bude členům Výboru a zastupitelům Ústeckého kraje zaslána samostatně po konání festivalu.

d) Naplňování Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021-2030 na území Ústeckého kraje

V průběhu roku 2024 se Výbor opakovaně věnoval tématu naplňování Strategie romské integrace 2021-2030 schválené 10. května 2021 Vládou ČR a souvisejícímu tématu vzdělávání romských dětí (zejména v návaznosti výsledky výzkumného projektu „Analýza příčin vyššího podílu romských žáků vzdělávajících se dle RVP ZV UV ve třídách zřízených podle § 16 odst. 9, školského zákona a návrh souboru opatření pro oblast vzdělávání a další relevantní oblasti“, řešeného analytickým ústavem STEM a výzkumnou organizací PAQ Research, zveřejněné v roce 2023). Členové Výboru téma diskutovali se zástupci romské menšiny, pracovníky v sociálních službách, pedagogickými pracovníky i odpovědnými úředníky, zejména Bc. Hedvikou Navarovou, DiS., krajskou koordinátorkou pro romské záležitosti. Shodli se na tom, že tématu je třeba věnovat zvýšenou pozornost, a to i ve spolupráci s Úřadem vlády, který k tématu pořádá řadu školení a v současné době zpracovává návrh aktualizace Strategie.

e) Problematika opuštěných německých hrobů na hřbitovech na území Ústeckého kraje

Tématu opuštěných německých hrobů se na celostátní úrovni věnuje Pracovní skupina pro řešení situace německých (a dalších) hrobů v České republice působící při Radě vlády pro národnostní menšiny. Ta v roce 2024 (v návaznosti na doporučení z projektu Technologické agentury ČR „Problematika německých hrobů v ČR: návrh komplexního přístupu“, prezentovaná v roce 2023) několikrát jednala se zástupci relevantních ministerstev (Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo kultury) o vyhlášení dotačního titulu na záchranu tohoto typu kulturního dědictví. Dle závěrů z těchto jednání by dotační titul mohl být vyhlášen již pro rok 2025, v návaznosti na něj by pak bylo vhodné řešit případný „doplňkový“ dotační titul Ústeckého kraje.

f) Německá verze publikace Falco a já

V době zpracování této zprávy probíhají finální práce na německé verzi publikace Falco a já (zpracované původně v česko-ukrajinské verzi). Publikace bude hotová do konce září 2024; zdarma bude k dispozici ke stažení ve formátu PDF na webových stránkách www.efalco.cz.

g) Aktuální informace zástupců národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje a stálých hostů Výboru

Od dubna 2023 byl do programu jednání Výboru zařazen pravidelný bod „Aktuální informace zástupců národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje a stálých hostů Výboru“, v jehož rámci jsou zástupci národnostních menšin a stálými hosty Výboru prezentovány informace o pořádaných akcích týkajících se národnostních menšin, případně otázkách a problémech, které řeší. Tyto informace tak již nejsou diskutovány v rámci bodu Různé, ale v rámci plnohodnotného bodu programu.

h) Reprezentace Ústeckého kraje na akcích národnostních menšin a další spolupráce s relevantními aktéry

Významným úkolem předsedkyně Výboru je reprezentovat Ústecký kraj na akcích a setkáních pořádaných jednotlivými národnostními menšinami žijícími na území kraje, případně akcích týkajících se národnostních menšin pořádaných v jiných krajích či na celostátní úrovni. Předsedkyně se tak i v roce 2024 účastnila řady akcí pořádaných národnostními menšinami a jejich spolky. Příkladem je možné jmenovat projev na pietním setkání při příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu organizovaném Židovskou obcí Teplice (židovská menšina, 29. 1. 2024), oslavu lunárního Nového roku (vietnamská menšina, 10. 2. 2024, Dům kultury v Ústí nad Labem), oslavu svátku Vesak (vietnamská menšina, 21. 5. 2024, Buddhistické centrum Pagoda Most), finále soutěže Talent 2024 pro děti z nízkoprahových zařízení (romská menšina, 11. 5. 2024, Kadaň) či oslavu Dne sv. Cyrila a Metoděje a Dne slovanské kultury v moravských Mikulčicích (bulharská menšina, 25. 5. 2024).

Předsedkyně se též pravidelně účastnila porad romských poradců, terénních pracovníků obcí a neziskových organizací, které v roce 2024 jednou za tři měsíce organizovala Bc. Hedvika Navarová, DiS., krajská koordinátorka pro romské záležitosti. V pozici hosta se předsedkyně dále účastnila jednání Rady vlády pro národnostní menšiny, která se konají v Praze (v roce 2024 proběhlo zatím pouze jedno jednání, a to dne 19. 3. 2024, jednání svolané na 11. 6. 2024 bylo zrušeno). O situaci národnostních menšin v Ústeckém kraji předsedkyně osobně jednala jak s Mgr. Kládou Šimáčkovou Laurenčíkovou, zmocněnkyní vlády pro lidská práva a místopředsedkyní Rady vlády pro národnostní menšiny, tak s Mgr. Lucií Fukovou, zmocněnkyní vlády pro záležitosti romské menšiny a místopředsedkyní Rady vlády pro romskou menšinu.

3. Závěr

I v roce 2024 pokračoval Výbor ve své činnosti zaměřené jednak na podporu národnostních menšin žijících na území Ústeckého kraje, jednak na monitorování situace cizinců, zejména držitelů dočasné ochrany ukrajinské státní příslušnosti. Z naplánovaných aktivit se nepodařilo zorganizovat konferenci/workshop týkající se národnostních menšin či vybraných otázek s nimi souvisejících; takový workshop byl připravován ve spolupráci se zástupci Úřadu vlády, z důvodů na straně partnera bylo však od jeho organizace upuštěno.

Za čtyři roky svého působení v VI. volebním období (2020-2024) Výbor dle názoru předsedkyně osvědčil svou existenci jako platforma pro pravidelné setkávání a řešení záležitostí obyvatel Ústeckého kraje hlásících se k jiné národnosti než české (se započítáním osob romské etnicity a cizinců, včetně držitelů dočasné ochrany, se potenciálně jedná o více než 10 % obyvatel kraje). Členové a stálí hosté Výboru, včetně úředníků Krajského úřadu Ústeckého kraje zabývajících se záležitostmi národnostních menšin, se na činnosti Výboru v průběhu celých čtyř let aktivně podíleli a svými aktivitami přispívali k pozitivní prezentaci národnostních menšin a cizinců žijících na území Ústeckého kraje a k jejich harmonickému soužití s většinovou českou společností.